

Τι σκοπεύετε να κάνετε στα πανεπιστήμια;* 1982

«Ανοιχτή συζήτηση» για τα πιο επίμαχα σημεία των «αρχών» του νόμου – πλαισίου των Α.Ε.Ι. που ανακοίνωσε η Κυβέρνηση

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΟΥ ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ κ. Δ. ΡΟΚΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Β. ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

- Δεν θα είναι η «Ακαδημία Επιστημών» υπερπανεπιστημιακό και κομματικοποιημένο όργανο;
- Γιατί διαχωρίζεται η Ακαδημία από το «Εθνικό Συμβούλιο Ανώτατης Παιδείας»;
- Θα συμμετέχουν οι φοιτητές – και πως – στην εκλογή καθηγητών;
- Γιατί θεσμοθετείται και «προαγωγή» καθηγητών;
- Γιατί θα είναι το «Τμήμα» και όχι ο «Τομέας» η βασική μονάδα των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων;

Όχι μόνο είχε δεσμευθεί προεκλογικά το ΠΑΣΟΚ, αλλά και από τις πρώτες μέρες που ανέλαβε την εξουσία, η Κυβέρνηση διακήρυξε την πρόθεση της να προχωρήσει τάχιιστα στις ριζικές εκείνες αλλαγές στην ανώτατη εκπαίδευση, που εντονότατα και ακατάπαυστα ζητούνται και συζητούνται από το 1974 μέχρι σήμερα. Έτσι, όλοι περίμεναν ότι ο νόμος – πλαίσιο που θα κατάρτιζε η Κυβέρνηση θα πρόβλεπε όσα η ΕΦΕΕ, το ΕΔΠ και ένα μέρος των καθηγητών ζητούσαν επίμονα να γίνουν στα Α.Ε.Ι.

Οι «βασικές αρχές» του νόμου – πλαισίου, όμως τις οποίες η Κυβέρνηση εξήγγειλε την περασμένη βδομάδα, παρά την ασάφεια τους, φανερώνουν αναμφίβολα ότι περιλαμβάνουν «νέες ιδέες», που από πουθενά δεν είχαν τεθεί ως προτάσεις στο παρελθόν, καθώς και τέτοιες ρυθμίσεις σε πολυσυζητημένα θέματα, που επίσης αιφνιδίασαν.

Στην αναμενόμενη, λοιπόν, αντίδραση των καθηγητικών κύκλων – η οποία εκδηλώθηκε πάντα στο πρόσφατο παρελθόν όταν γινόταν προσπάθεια για αλλαγές στα Α.Ε.Ι. – προστίθεται τώρα ο έντονος προβληματισμός όλων των ενδιαφερομένων πλευρών για τα νέα «σχήματα» που προτείνει η Κυβέρνηση και από παντού άρχισε μια προσπάθεια διερεύνησης του ρόλου και του τελικού στόχου αυτών των «σχημάτων» και αυτών των ρυθμίσεων.

«Που πάει η Κυβέρνηση με αυτές τις επιλογές της στην ανώτατη εκπαίδευση»; Αυτό το ερώτημα πλανάται έντονα τις μέρες αυτές σε όλες ανεξαιρέτα τις παρατάξεις, οι οποίες μελετούν εντατικά τις «αρχές» και τις πρόσθετες πληροφορίες που τους παρέχει το υπουργείο Παιδείας, για να σχηματίσουν ασφαλή γνώμη. Εντωμεταξύ, διαπιστώθηκε ήδη και η κατηγορία πως επιχειρεί η Κυβέρνηση κομματικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης. Άρχισαν και μερικές «μαχητικότερες» αντιδράσεις από επιμέρους φορείς.

Στην προσπάθεια όλων για καλύτερη ενημέρωση επί των «αρχών» του νόμου – πλαισίου και των προθέσεων της Κυβερνήσεως στο θέμα – ενημέρωση που όπως και να 'χει το πράγμα, δεν θα συντελεστεί πλήρως παρά με τη δημοσίευση του σχετικού νομοσχεδίου – έρχεται αρωγός και η «Μ», δημοσιεύοντας αυτή τη συνέντευξη με τον κ. Δ. Ρόκο, γεν. γραμματέα του υπουργείου Παιδείας, που μαζί με τον υφυπουργό κ. Γ. Λιάνη έχουν την ευθύνη στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Ρόκο, όλες σχεδόν οι προτάσεις από το 1974 ως σήμερα και όλα τα σχέδια νόμου – πλαισίου για τα Α.Ε.Ι. που είχαν καταρτιστεί, πρόβλεπαν την ίδρυση ενός «Συμβουλίου Ανωτάτης Εκπαίδευσης» (ΣΑΕ), το οποίο θα αποτελούσε και το συμβουλευτικό όργανο της κυβερνήσεως για τη χάραξη της πολιτικής στον τομέα της ανωτάτης εκπαίδευσης, και στο οποίο θα συμμετείχαν εκπρόσωποι κομμάτων, Α.Ε.Ι. και άλλων κοινωνικών φορέων. Τώρα, εσείς παρουσιάζετε δύο τέτοια όργανα που προέρχονται, θάλεγε κανείς, από τον διαχωρισμό του ΣΑΕ: την «Εθνική Ακαδημία Γραμμάτων και Επιστημών» (ΕΑΓΕ) και το «Εθνικό Συμβούλιο Ανώτατης Παιδείας» (ΕΣΑΠ), στο οποίο και μόνο μετέχουν εκπρόσωποι διαφόρων φορέων. Ποιοι λόγοι επέβαλαν αυτό το διαχωρισμό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η ανάγκη να διαμορφωθεί η διαδικασία της κρατικής εποπτείας με το σωστότερο και αξιοπιστότερο τρόπο επιβάλλει το διαχωρισμό δύο κυρίων καθηκόντων του κράτους: α) Τον ακαδημαϊκό έλεγχο των Α.Ε.Ι. δεν νομιμοποιείται να συμμετάσχουν οι φορείς εκείνοι που δεν είναι σε θέση να πάρουν μέρος σε αυτές τις διαδικασίες, να είναι σωστά πληροφορημένοι και να έχουν την υποδομή για να μπορούν να ασκήσουν αυτόν τον ακαδημαϊκό έλεγχο. Τον κοινωνικό έλεγχο πάντως, όμως, και έχουν ακριβώς τις ίδιες δυνατότητες και καθήκον να τον κάνουν, όλοι οι

* Συνέντευξη στη «Μεσημβρινή» 12.2.1982.

κοινωνικοί φορείς, οι δάσκαλοι και οι φοιτητές, τα κόμματα και η κυβέρνηση. Γι' αυτό λοιπόν, αυτή τη στιγμή δεν παίρνουμε μερικές αρμοδιότητες από το παλιό ΣΑΕ ή το ΕΣΑΠ που λέμε σήμερα, να τις πάμε στην Ακαδημία, αλλά απλώς δίνουμε κάποιες αρμοδιότητες στην Ακαδημία έξω από τις αρμοδιότητες του ΕΣΑΠ, και οι οποίες μπορούν να αναλυθούν πολύ εύκολα, με ένα απλό παράδειγμα: Αυτή τη στιγμή, όπως έχουν τα πράγματα, η διδασκαλία της βιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, μπορεί να φθάνει σε ένα άλφα σημείο στη διείσδυση και την ανάλυση ορισμένων θεμάτων και η βιολογία στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης να φθάνει στο μισό ή στο διπλάσιο. Και οι δυο βιολογίες, όμως, θα δίνουν ένα ισότιμο πτυχίο, ενώ είναι απολύτως ανισότιμοι δυο πτυχιούχοι των δυο αυτών ελληνικών Πανεπιστημίων. Ποιο όργανο θα μπορούσε με ακαδημαϊκά κριτήρια να συντονίσει τη διαδικασία εξισορρόπησης, ισοτιμίας των δυο αυτών διπλωμάτων; Παρά μόνον ένα σαν την Ακαδημία; Ποιο όργανο θα μπορούσε να αξιοποιήσει ολόκληρο το ελληνικό επιστημονικό δυναμικό που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και στο εξωτερικό; Παρά μόνον ένα όργανο που με ακαδημαϊκά κριτήρια θα βάλει κάποιες προδιαγραφές και θα λει: «Θέλουμε αυτούς τους επιστήμονες, σ' αυτούς τους τομείς ανάπτυξης». Από πού θα παίρνει τα στοιχεία αυτά; Από το εθνικό δημοκρατικό πρόγραμμα ανάπτυξης που βρίσκεται στη διαδικασία της επεξεργασίας του και της θεσμοθέτησης του. Άρα, λοιπόν θα μπορεί η Ακαδημία να επεξεργάζεται σε ακαδημαϊκό επίπεδο τις κύριες πολιτικές αποφάσεις που θα παίρνει το ΕΣΑΠ.

Και θα φέρω άλλο ένα παράδειγμα: Το ΕΣΑΠ θα μπορεί να αποφασίζει αν χρειάζεται ένα καινούριο Α.Ε.Ι., πράγμα που δεν θα το αποφασίζει η Ακαδημία. Θα ήταν λάθος να το αποφασίζει η Ακαδημία, διότι στερείται κοινωνικής εμπειρίας και κοινωνικών δεδομένων, έχει μόνον ακαδημαϊκά κριτήρια, ενώ αντίθετα η παραγωγή, οι ανάγκες της χώρας, οι ανάγκες του δημοκρατικού προγράμματος είναι καλά γνωστές στους κοινωνικούς φορείς, στα κόμματα, στην κυβέρνηση, που παίρνουν μέρος στο ΕΣΑΠ με εκπροσώπους τους, στους δασκάλους και τους φοιτητές. Αυτοί, λοιπόν, θα αποφασίσουν και θα πουν, να πραγματικά εκεί γίνεται ένα καινούριο Α.Ε.Ι. Τις προδιαγραφές της ακαδημαϊκής συγκρότησης αυτού του Α.Ε.Ι. ποιο όργανο πρέπει να τις κάνει;

Θα τις καθορίζει η Ακαδημία, που θα είναι ένα όργανο το οποίο θα αποτελείται από τους πιο έγκυρους και αρμόδιους ανθρώπους; Αυτή θα επεξεργαστεί ενιαία κριτήρια για οποιοδήποτε καινούριο Πανεπιστήμιο. Είναι υπηρέτης η Ακαδημία του ΕΣΑΠ, στο οποίο ΕΣΑΠ θα υπάρχει πραγματικά ο κοινωνικός έλεγχος.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αυτό το παράδειγμα που αναφέρατε ως προς το έργο του ΕΣΑΠ είναι μάλλον προγραμματισμός και όχι «κοινωνικός έλεγχος» της ανώτατης παιδείας, όπως αναφέρεται στις «αρχές». Πως θα γίνεται αυτός ο έλεγχος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το ΕΣΑΠ δεν θα «ελέγχει». Ο κοινωνικός έλεγχος θα ασκείται στο ΕΣΑΠ, λ.χ. με την κατανομή των πιστώσεων στα διάφορα Α.Ε.Ι. για την έρευνα κλπ., με κριτήρια εθνικά, τις ανάγκες της χώρας. Δεν είναι δυνατό να ξοδεύονται τεράστια ποσά για έρευνα σε ένα τομέα που είναι έξω από αυτές τις ανάγκες, τις οποίες και θα καθορίζουν από κοινού στο ΕΣΑΠ όλοι οι κοινωνικοί φορείς. Αν κάποιος θέλει να ερευνησει σε άλλες περιοχές είναι ελεύθερος να το κάνει, όχι όμως σε βάρος των χρημάτων του ελληνικού λαού. Με τον κοινωνικό έλεγχο, εξάλλου, θα εκλείψουν και φαινόμενα όπως αυτό: σε κάποιο εργαστήριο του Ε.Μ.Πολυτεχνείου ανατέθηκε η αρχιτεκτονική μελέτη σε ελεύθερο επαγγελματία αντί 15 εκατ. δραχμών, ενώ υπάρχει το Γραφείο της Πολυτεχνειούπολης που διαθέτει 60 μηχανικούς και άλλους εργαζομένους που κάνουν μελέτες, επίβλεψη κατασκευών κλπ. Γιατί; Γιατί στο όνομα της αυτοτέλειας, όπως λένε σήμερα την αυτοδιοίκηση των Α.Ε.Ι., δεν μπόρεσε κανείς να το ελέγξει αυτό. Στο ΕΣΑΠ οι κοινωνικοί φορείς και όλα μαζί τα κόμματα θα περιφρουρήσουν τον κοινωνικό έλεγχο της παιδείας.

Είναι η «Ακαδημία» υπερόργανο;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Εκείνο που κυρίως έχει προκαλέσει έντονες αντιδράσεις, αφορά την Ακαδημία, την ΕΑΓΕ. Υποστηρίζεται από πολλές πλευρές ότι, πρώτο, δημιουργείται ένα υπερπανεπιστημιακό όργανο που φαλκιδεύει την αυτοδιοίκηση των Α.Ε.Ι. και δεύτερο, ότι ο τρόπος με τον οποίο θα στελεχωθεί το όργανο αυτό δίνει στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ τη δυνατότητα να το ελέγχει – δηλ. κομματικοποιείται ένας καίριος τομέας της δημόσιας ζωής.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είναι πολύ σημαντική η ερώτηση αυτή και σας ευχαριστώ που μου δίνετε την ευκαιρία να ξεκαθαρίσω μερικά πράγματα.

Πρώτα - πρώτα η Ακαδημία αυτή δεν είναι «υπερόργανο», γιατί αποτελείται από άμισθα πρόσωπα. Είναι επιφορτισμένη με ένα ιδιαίτερο κοινωνικό χρέος - την άσκηση αυτής της εποπτείας. Πως λ.χ.

γίνονται πραγματογνωμοσύνες από αρεοπαγίτες, χωρίς να πληρώνονται ιδιαίτερα, χάρη του δημοσίου συμφέροντος. Εκπληρώνουν τα πρόσωπα αυτά το χρέος τους και προς αυτή την κατεύθυνση. Δεύτερο, δεν έχει καμιά απολύτως αποφασιστική αρμοδιότητα. Θα αποτελεί ό,τι καλύτερο έχει να δείξει η Ελλάδα στον τομέα της ανώτατης παιδείας και αυτό το όργανο θα θέλαμε να αποτελέσει την αρχή εξυγίανσης του σώματος των πανεπιστημιακών δασκάλων.....

ΕΡΩΤΗΣΗ: Με συγχωρείτε, αλλά δεν είναι αποφασιστικές οι αρμοδιότητες της Ακαδημίας, όταν: α) καθορίζει την τριμελή εισηγητική επιτροπή για την εκλογή οποιουδήποτε καθηγητή, β) επικυρώνει ή αναπέμπει στο αρμόδιο τμήμα την απόφαση του για την εκλογή ενός καθηγητή, αν αυτή δεν έγινε με πλειοψηφία 2/3 και γ) όταν ελέγχει τη στάθμη των μαθημάτων σε εθνική κλίμακα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Για τη στάθμη των μαθημάτων οι αρμοδιότητες της Ακαδημίας είναι καθαρά συμβουλευτικές, δεν είναι αποφασιστικές. Όταν λέμε ότι η στάθμη του μαθήματος της βιολογίας είναι πάρα πολύ ψηλή στο α΄ Πανεπιστήμιο και χαμηλή στο β΄, η Ακαδημία συμβουλευτικά θα παρέμβει και προς τις δυο μεριές και θα πει ότι το δίπλωμα της βιολογίας απαιτεί αυτές και αυτές τις βασικές γνώσεις και από κει και πέρα είναι περιττή η επιβάρυνση των φοιτητών και κάθε τι από κει και κάτω είναι υποβάθμιση του πτυχίου. Τα Α.Ε.Ι. θα έχουν μέσα απ' τις διαδικασίες τους τον κύριο λόγο να πουν «πραγματικά, ναι, εδώ συμβαίνει αυτό το θέμα». Και γιατί χρειάζεται αυτό; Γιατί δεν είναι υποχρεωμένο το Πανεπιστήμιο της Αθήνας να ξέρει τι ακριβώς διδάσκει το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, για να βρίσκεται σε μια προσπάθεια συνεχούς ισοτιμίας.

Τώρα στην εκλογή καθηγητών. Εδώ δεν κάνει τίποτα άλλο παρά να ασκεί ένα επίσης συμβουλευτικό ρόλο, προκειμένου να μην υπάρχουν κλίκες – γενικότερες πολιτικές κλίκες που ξέρουμε ότι υπάρχουν σήμερα στις εκλογές καθηγητών. Η Ακαδημία, προκειμένου να αξιοποιηθούν όλοι οι ειδικοί από όλη την Ελλάδα, ζητάει από τα Α.Ε.Ι. να της υποδείξουν τους ειδικούς στον τομέα όταν πρόκειται να γίνει κάποια εκλογή. Και από αυτούς συγκροτεί την τριμελή εισηγητική επιτροπή, από τους πιο κοντινούς στο γνωστικό αντικείμενο, έτσι που...

ΕΡΩΤΗΣΗ: Η οποία όμως τριμελή επιτροπή οριζόταν μέχρι τώρα από την ίδια τη Σχολή. Δηλαδή μεταβιβάζεται στην Ακαδημία μια ουσιαστική αρμοδιότητα. Δεν βλέπω γιατί θα πρέπει αυτό να το αρνηθούμε, αντί να το ομολογήσουμε ευθέως όταν γενικότερα επικρατεί η αντίληψη πως πράγματι κάποιο πρόβλημα υπάρχει στις εκλογές καθηγητών όπως γίνονται μέχρι σήμερα....

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Επιμένω ότι οι αρμοδιότητες δεν θα είναι αποφασιστικές. Ουσιαστικές ναι. Όπως θα είναι και οι αρμοδιότητες καθενός οργάνου που θα συμβάλλει στην αναδόμηση και αναβάθμιση της παιδείας μας.

Μ' αυτήν την έννοια, δεν έχουμε αντίρρηση ότι, ναι, είναι ουσιαστική βοήθεια στο έργο της εκλογής καθηγητών, γιατί μέχρι σήμερα μπορούσαν να αναπτύσσονται κάποιες συμμαχίες μέσα στα στενά πλαίσια μιας σχολής που δεν επέτρεπαν πάντοτε ν' ακουστεί μια ευρύτερη άποψη.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αυτή η βοήθεια που προσφέρει η ΕΑΓΕ, όμως γίνεται αποφασιστική ενέργεια, όταν ο εκλεγμένος δεν έχει συγκεντρώσει τα 2/3 των εκλεκτόρων, οπότε η Ακαδημία έχει το δικαίωμα να επικυρώσει αυτή την εκλογή ή να την παραπέμψει στο Τμήμα.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γιατί δεν θέτετε εδώ το ερώτημα με άλλον τρόπο; Γιατί ναι μεν έχει βαρύνουσα σημασία αυτή η αρμοδιότητα που δίνεται στην Ακαδημία, αλλά δεν την αφαιρούμε από τα Α.Ε.Ι. Την αφαιρούμε από τον υπουργό Παιδείας, από την κυβέρνηση δηλαδή. Εκχωρείται δηλαδή στην Ακαδημία ένα αποκλειστικό δικαίωμα μέχρι σήμερα, της κυβέρνησης. Κι αυτό είναι ένα ακόμη βήμα υπέρ της αυτοδιοίκησης της ανώτατης παιδείας στο σύνολό της, αφού η Ακαδημία αποτελείται από καθηγητές των Α.Ε.Ι. που θα έχουν προκύψει με τις πιο ανοιχτές, δημόσιες και καταξιωμένες δημοκρατικές διαδικασίες.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Έχω όμως ακόμη μια απορία, κ. Ρόκο. Εφ' όσον η αναδόμηση του πανεπιστημίου θα επιτρέψει τη δημοκρατική λειτουργία του και τη συμμετοχή όλων των φορέων του στη διοίκηση (φοιτητών, ΕΔΠ κλπ.), γιατί κρίνεται αναγκαίο να φύγει η εκλογή καθηγητή, έστω και κατά το ελάχιστο, έξω από το αρμόδιο Τμήμα ή τη Σχολή;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θέλω να είμαι σαφής. Η διαδικασία εκλογής καθηγητή παραμένει κυρίαρχο δικαίωμα του αρμόδιου Τμήματος κάθε Α.Ε.Ι. Η Ακαδημία σέβεται πάντα το κριτήριο των 2/3 και επικυρώνει την εκλογή που έκαναν οι καθηγητές του Τμήματος, ακόμη κι αν οι φοιτητές έχουν αποφανθεί αρνητικά για τις διδακτικές ικανότητες του επιλεγέντος. Όταν όμως δεν υπάρχει ούτε η πλειοψηφία των 2/3, των εκλεκτόρων καθηγητών ούτε η θετική γνώμη των φοιτητών, τότε προκύπτει κάποιο σοβαρό πρόβλημα - ενδεχομένως έχουν αγνοηθεί αντικειμενικά κριτήρια – οπότε η Ακαδημία μπορεί να αναπέμψει το θέμα στο Τμήμα, ώστε μέσα από τις διαδικασίες του να δοθεί η λύση σ' αυτό.

Επιχειρείται κομματικοποίηση;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ας έρθουμε τώρα στο θέμα της κομματικοποίησης της Ακαδημίας, που σας κατηγορούν ότι επιχειρείτε. Δεν θα μπορούσε να σχηματισθεί ο αρχικός πυρήνας της Ακαδημίας με κάποιο άλλο τρόπο και όχι με διορισμό των 20 πρώτων μελών της από την κυβέρνηση; Λ.χ. γιατί να μην εκλέξει η γενική συνέλευση καθενός Α.Ε.Ι. ένας ή δύο εκπροσώπους, ώστε να σχηματιστεί αυτός ο πρώτος πυρήνας της Ακαδημίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Νομίζω ότι σ' αυτό το σημείο είμαστε πολύ σαφείς και θα διακινδύνευα να πω ότι όποια παρανόηση γίνεται, γίνεται ηθελημένα. Πρώτα – πρώτα, έτσι γινόταν πάντα: Όταν ιδρύεται ένα νέο Α.Ε.Ι., η κυβέρνηση παίρνει την πολιτική ευθύνη και ορίζει τη Διοικούσα Επιτροπή. Έτσι έκανε και η «Ν. Δημοκρατία» όταν όρισε τις Διοικούσες Επιτροπές του Πανεπιστημίου και του Πολυτεχνείου Κρήτης. Κάλεσε όλα τα Α.Ε.Ι. και υπέβαλαν ένα κατάλογο υποψηφίων και επέλεξε, με την πολιτική ευθύνη που είχε απέναντι στο λαό, για να συγκροτήσει αυτές τις Δ.Ε. Εμείς εδώ δεν κάνουμε αυτό ακριβώς το πράγμα. Λέμε ότι θα αποφασίσει το Υπουργικό Συμβούλιο όταν πάρει τις προτάσεις όλων των Α.Ε.Ι. (τα ειδικά όργανα στα οποία θα συμμετέχουν όλοι τους οι φορείς) και όλων των αρμόδιων κοινωνικών και επιστημονικών φορέων. Και εφ' όσον από τις προτάσεις αυτές υπάρξει μια ευρύτερη συναίνεση για μερικά πρόσωπα – τα οποία πραγματικά θα είναι διαμάντια στο χώρο της ανώτατης παιδείας – αυτά θα επικυρώσει το Υπουργικό Συμβούλιο.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δηλαδή θα επιλεγούν πρόσωπα που έχουν προταθεί από περισσότερους τους ενός φορείς; Για τα οποία θα υπάρχει κάποια διασταύρωση προτάσεων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Σαφώς. Και θα ήταν ευκαίριο όλοι οι κοινωνικοί φορείς να καταλήξουν σε 15-20 άτομα γενικής αποδοχής, ώστε το Υπουργικό Συμβούλιο να επικυρώσει τίμια και καθαρά αυτή τη συνολική, εθνική, βούληση. Θα μπορούσε, ίσως, κανείς να πει «μα, αυτοί όλοι οι φορείς βρίσκονται στα χέρια μιας παράταξης». Δεν είναι όμως, έτσι. Κάποιος ιατρικός σύλλογος της Θεσσαλονίκης, λ.χ., αν διάβασα καλά πρόσφατα στις εφημερίδες, είχε πέντε εκπροσώπους της «Ν.Δ.». Άρα, λοιπόν, μέσα από τις δικές τους διαδικασίες θα βρουν τον τρόπο να εκφράσουν και αυτοί την άποψη τους – γιατί όμως; Όχι για το κομματικό μέλος της «Ν.Δ.», αλλά για τον καθ' όλα άξιο πανεπιστημιακό δάσκαλο, ο οποίος ενδεχομένως τυχαίνει να είναι κοντά τους ιδεολογικά. Αν υπάρξει περίσσεια ευθύνης στους κοινωνικούς φορείς, θα δοθεί η ευκαιρία να εξυγιανθεί το σώμα των καθηγητών, που δεν θα δυσκολευτώ να ξαναπώ, όσο κι αν κατηγορούμαστε γι' αυτό, ότι δεν είναι αγγελικό, ούτε και το άριστο υλικό.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, θα έλεγα ότι η κριτική που γίνεται σ' αυτόν τον τομέα, ότι «επιχειρείται κομματικοποίηση», έχει εις βάρος της πρώτον το δεδομένο ότι κάπως έτσι ξεκινάει πάντα – με μια επιλογή – ένας νέος θεσμός, και δεύτερον ότι εμείς την επιλογή αυτή δεν την κάναμε με απόφαση του υπουργού, όπως έκανε η «Νέα Δημοκρατία», αλλά θέλουμε να στηριχτούμε στις προτάσεις όλου του κοινωνικού φάσματος.

Δείγμα γραφής, εξάλλου, κατά πόσον το ΠΑΣΟΚ κομματικοποιεί αυτές τις επιλογές, δόθηκε με τις νέες Δ.Ε. που η κυβέρνηση όρισε στο Πανεπιστήμιο και στο Πολυτεχνείο Κρήτης. Οι παροικούντες της Ιερουσαλήμ μπορούν να βρουν ποια είναι τα μέλη του ΠΑΣΟΚ και στις δυο και να μας πληροφορήσουν σχετικά.

Η εκλογή καθηγητών και οι φοιτητές

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ένα πρακτικό θέμα τώρα. Πως θα μπορεί να λειτουργεί αποδοτικά αυτή η Ακαδημία, όταν περιλαμβάνει γύρω στα 80 με 100 πρόσωπα; Ένα τέτοιο πολυπρόσωπο όργανο μήπως αποτελέσει έναν νέο γραφειοκρατικό θεσμό που, αντί να βοηθήσει, θα δυσκολέψει την κατάσταση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η Ακαδημία θα αποτελεσθεί από πρόσωπα που θα έχουν επιλεγεί με τα πιο αντικειμενικά και αξιοκρατικά κριτήρια. Τα πρόσωπα αυτά θα προχωρήσουν στην επεξεργασία ενός κανονισμού λειτουργίας της Ακαδημίας, έτσι που να μην εξελιχθεί σε ένα γραφειοκρατικό όργανο. Χωρίς να θέλω να προδιαγράψω μια πιθανή εξέλιξη των πραγμάτων, θα μπορούσα να πω ότι ίσως δημιουργηθούν κάποιοι επιμέρους «κλάδοι» στην Ακαδημία. Δεν πιστεύουμε στην στείρα ειδικότητα, πιστεύουμε στη διεπιστημονική θεώρηση των πολύπλοκων σημερινών προβλημάτων, κι έτσι μπορεί να μην υπάρχει μόνο η κατεύθυνση των ειδικοτήτων, αλλά κάποιων κλάδων για περισσότερες της μιας επιστήμες.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πάλι για την εκλογή καθηγητών, τώρα αλλά από την πλευρά της συμμετοχής των φοιτητών σ' αυτή. Έχει λοιπόν το δικαίωμα ο φοιτητής όχι να συμμετέχει στο σώμα των εκλεκτόρων, αλλά να εκφράσει άποψη αν ο υποψήφιος είναι καλός δάσκαλος ή όχι. Αλλά, πως

μπορούν να αξιολογήσουν οι φοιτητές τη διδακτική ικανότητα ενός υποψηφίου, όταν αυτός δεν έχει διδάξει ακόμη στο πανεπιστήμιο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα δίνεται η ευκαιρία σε όλους τους υποψηφίους να πάρουν μέρος σε μια σειρά μαθημάτων, που θα παρακολουθούν όλοι ανεξαιρέτως οι φοιτητές (και αυτό πρέπει να τονίσουμε για να μη θεωρηθεί ότι οι φοιτητικοί σύλλογοι θα έχουν στον τομέα της κρίσης του διδακτικού έργου το μόνο λόγο – θα έχουν όλοι απολύτως οι φοιτητές που διδάσκονται αυτό το μάθημα, όλοι απολύτως).

ΙΣΟΤΙΜΑ λοιπόν θα μετέχουν οι υποψήφιοι σ' αυτή τη σειρά μαθημάτων ενώπιον των φοιτητών.

Εδώ θέλω να πω – για όσους φωνάζουν κατά της συμμετοχής των φοιτητών στις διαδικασίες των Α.Ε.Ι. – ότι τα πανεπιστήμια υπάρχουν για τους φοιτητές, ότι γι' αυτούς υπάρχει η εκπαιδευτική διαδικασία – άρα και εμείς οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, οι οποίοι χωρίς τους φοιτητές περιττεύουμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Στις «αρχές» που ανακοινώσατε προβλέπεται και μια νέα ρύθμιση, η προαγωγή καθηγητή από μια βαθμίδα σε άλλη. Όταν υπάρχει μια κενή θέση πως θα καλύπτεται; Με προαγωγή ενός καθηγητή από κατώτερη βαθμίδα ή με ανοιχτή προκήρυξη; Πως, δηλαδή, θα εξασφαλιστεί και η προαγωγή των όσων υπηρετούν και η δυνατότητα εκλογής επιστημόνων που δεν υπήρξαν μέχρι τότε πανεπιστημιακοί ή προέρχονται από άλλα Α.Ε.Ι.:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα υπάρχουν δύο ειδών θέσεις. Αυτές που θα καλύπτονται από τους ήδη υπάρχοντες πανεπιστημιακούς και οι θέσεις που θα προκηρυσσονται και τις οποίες θα μπορεί να διεκδικήσει όποιος θέλει.

Ο διαχωρισμός αυτός θα υπάρξει για να δοθεί η ευκαιρία και σε νεώτερους επιστήμονες που έχουν αποδείξει τις ικανότητες τους να δουλέψουν στα Πανεπιστήμια να μην περιμένουν να χηρέψει μια θέση για να εξελιχθούν. Για να μην μπλοκαριστούν, όμως, τα Πανεπιστήμια από αυτούς που θα είναι ήδη μέσα, θα υπάρξει μια σειρά θέσεων, που θα αποφασίσουν τα ίδια τα Α.Ε.Ι., οι οποίες θα προκηρυσσονται και τις οποίες θα μπορεί να διεκδικήσει όποιος θέλει.

Νομίζω ότι αυτή η ρύθμιση θα μετατρέψει τα Α.Ε.Ι. σε χώρους δημιουργικής πρωτοβουλίας και άμιλλας και θα αποτρέψει τις προσπάθειες που γνωρίζουμε καλά να πλασάρει κανείς τα προσόντα του με ανοίκειο και αντιεπιστημονικό τρόπο, χρησιμοποιώντας εξαρτήσεις πολιτικές και κυρίως – κυρίως – κοινωνικές, για να αναρριχηθεί.

Γιατί «Τμήμα» στη θέση του «Τομέα»;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Ρόκο, περιμέναμε όλοι ότι η κατάργηση της Έδρας θα οδηγούσε στη θεσμοθέτηση του Τομέα, που θα αποτελούσε και τη βασική ακαδημαϊκή μονάδα. Μας παρουσιάζετε, όμως, τώρα ως τέτοια βασική μονάδα των Α.Ε.Ι. το Τμήμα και όχι τον Τομέα. Ποιοι λόγοι επέβαλαν αυτή την απόφαση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Επειδή ήμουν ένας από τους βασικούς υποστηρικτές στο παρελθόν, της έννοιας του τομέα, μπορώ να σας εξηγήσω πολύ εύκολα για ποιο λόγο προχωρήσαμε στη ρύθμιση αυτή, η οποία ουσιαστικά εμποδίζει το να μετατραπεί η έδρα σε ολιγοπώλιο του τομέα και που μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα σχετικά με τις εκπροσωπήσεις των φοιτητών. Ο τομέας είναι μια περιοχή επιστημονική, που ανήκει σ' ένα ενιαίο γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης. Ο τομέας, αν αποφασίζει για τα διάφορα προβλήματα που τον αφορούν, μπορεί να δημιουργεί αντιφάσεις και αντιθέσεις μέσα στα πλαίσια του ίδιου του τμήματος. Π.χ. στη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών ας πούμε ότι λειτουργούν οι τομείς δομοστατικών, υδραυλικών και συγκοινωνιολόγων μηχανικών. Σ' έναν απ' αυτούς τους τομείς μπορεί ν' αποφασισθεί να δοθούν μαθηματικά, επτά ειδικά μαθήματα μαθηματικών, ενώ σ' έναν άλλο τομέα της υδραυλικής ν' αποφασιστεί από τους ανθρώπους του τομέα – δάσκαλος και φοιτητές – ότι δεν χρειάζεται παρά μόνο ένα μάθημα μαθηματικών. Το πτυχίο όμως είναι ενιαίο και ο καθένας πτυχιούχος στη σημερινή Ελλάδα, με τον άναρχο τρόπο παραγωγής μέχρι σήμερα, χωρίς να έχουμε υλοποιήσει το δημοκρατικό προγραμματισμό που να ξέρουμε ότι θέλουν αυτές τις ειδικεύσεις γι' αυτούς τους συγκεκριμένους τομείς παραγωγής, μπορεί να οδηγήσει μια τέτοια κατάσταση στο γεγονός ότι αύριο που θα ζητήσει ο συγκοινωνιολόγος ή ο δομοστατικός να δουλέψει σ' ένα αντικείμενο υδραυλικού, να μην έχει τα απαραίτητα εφόδια γιατί έχει κάνει πολλά μαθηματικά και καθόλου τόσο πολλά υδραυλικά ή το αντίστροφο, πράγμα που σημαίνει ότι οι διαμάχες οι επιστημονικές, οι διαφορές σχετικά με το πόσο βαρύτητα δίνεται σ' ένα γνωστικό αντικείμενο, αυτές μπορούν να λυθούν μόνο σε επίπεδο τμήματος που δίνει το πτυχίο και όχι σ' ένα επίπεδο ειδίκευσης μη νομιμοποιημένης στην πράξη σήμερα στην παραγωγή, στις

συνθήκες της πατρίδας μας, που θα μπορούσε εύκολα και άνετα να μετεξελιχθεί στο ολιγοπώλιο των ειδικών.

Με το τμήμα θεσμοθετείται και η ουσιαστική συμμετοχή των φοιτητών. Επειδή συμμετοχή των φοιτητών στον τομέα ντεφάκτο δεν μπορεί να υλοποιηθεί. Γιατί ποιο θα συμμετέχουν στον τομέα; Οι «ειδικοί» φοιτητές; Οι φοιτητές που παίρνουν τα κατ' επιλογήν μαθήματα του τομέα; Μα πως θα εκφραστούν μέσα απ' τις συλλογικές τους διαδικασίες; Θα κάνουν ένα πίνακα αυτών που παρακολουθούν «Διαφορικό Λογισμό ΙΙΙ» για να ορίσουν τους εκπροσώπους εκεί; Και τι εκπροσώπηση θέλουν; Μόνο στενά επιστημονική; Ή θέλουμε τη γενικότερη έκφραση του στρώματος των φοιτητών μέσα στο Πανεπιστήμιο; Αυτή μπορεί να υπάρξει μόνο μέσα από τους συλλόγους τους φοιτητικούς. Τους φοιτητικούς συλλόγους που αναγνωρίζει η κυβέρνηση – και μου δίνετε η ευκαιρία τώρα να το πω αυτό με όλη τη σαφήνεια, και εκπλήσσομαι γιατί κάποιες παρατάξεις φοιτητικές, επειδή δεν το είδαν στις αρχές, αγνοούν ότι αυτή είναι μια πάγια άποψη της κυβέρνησης και του ΠΑΣΟΚ γενικότερα, ότι μέσα απ' τους φοιτητικούς συλλόγους θα υπάρξουν οι εκπροσωπήσεις σε όλες τις αποφασιστικές αρμοδιότητες του τμήματος.